

„Kedz dvojko nerobia toto iste, muze to byt to same“

... si řekli dva mladí autoři – skutečně rodilý česko-slovenský grafik Ján Lastomírsky (1972, Hlinsko v Čechách) a sochař David Moješčík (1974, Frýdek – Místek). Téměř okamžitě nás však napadne otázka, co je „to same“ a „toto iste“? Již bez konotací severomoravského a východoslovenského dialektu musím konstatovat, že odpověď bez krátkého popisu toho, čím se oba autoři zabývají, nebude snadná. Samozřejmě že existují mezi realistickým způsobem vyjadřování Jána Lastomírského a Davida Moješčíka souvislosti, které oba výtvarníky více spojují, ale nic nemusí být tak docela jisté...

Lastomírského grafický list považujeme za médium. Charakterově vychází z přístupu, který je nám jako jedině pravdivý předkládán s iluzí konstrukce vidění jednoohniskového prostoru, v perspektivě opakované malířstvím od renesančních dob – později i fotografií, filmem a částečně i televizí. Otisk matrice linorytu skýtá před opětovným zpracováním sítotiskem „matricí“ znovu. Práce s matricí² poskytuje Lastomírskému nejen prostor k uplatnění osobitých projekcí geometrických vymezení tvaru a spojení, ale umožňuje také způsob, jak nevypreparovat její auru. Reprodukční technologie totiž, jak popsal Walter Benjamin, opakovanou reprodukcí charakter uměleckého díla oslabují.

Grafiky Lastomírského nás překvapí svojí náročností, velikostí a pracností. Obvykle jsou zpracovány v sériích a jejich obsah a rozvržení světelných polí by bylo možné přirovnávat k variantám Piranesiho cyklu (Vězení). Svě řady odvíjí Lastomírsky často z jediné předlohy, z prázdného interiéru průmyslové haly (brněnská Vaňkovka). Původně své zásahy vkresloval i do zmnožených xerokopíí fotografií. V současnosti doplňované xerokopie uplatňuje samostatně – anebo! také jako návrh možných prostorových instalací (např. Světelný koberec, 9.10.2000, bývalý klášterní kostel sv. Václava v Opavě).

Ačkoliv by se mohlo zdát, že sochy převážně ženských nebo dívčích modelů Davida Moješčíka vyjadřují ve svém základě totožný realistický model, musím konstatovat, že autor přistupuje k manipulaci viděného jinak. Také se soustředí na propracovanost v co nejdůslednějším vystižení formy aktu a funkcí lidského těla. Podobně jako dávní andalusští a kastilští sochaři začínajícího novověku nezapomíná na barevný povrch soch, expresivně přispívající k naléhavosti a celkově živému realistickému účinku, který mnohdy násobí k navození dokonalé iluze nasazením vlasové paruky. Moješčíkovy sochy však nejsou pouze veristické, pouhé napodobování nepředstavuje látku komunikační struktury díla. Tou je více serialita – v jednotlivostech sčítající se k jedinému a neopakovatelnému typu, jehož tvořením autor usiluje o dosažení vlastní vize dokonalosti ideálně pravdivých cest. Řekl bych, že vedle jinakosti médií, jako plastika a grafika i v reprodukčnosti bezesporu jsou, polarita přístupů Davida Moješčíka a Jána Lastomírského je přirovnatelná rozdílu celku jednotlivostí a jednotlivosti celků. Opravdu: „kedz dvojko nerobia toto iste, muze to byt to same!“

Pavel Netopil